

MARIJAMPOLĖS VVG 2016- 2023 METŲ STRATEGIJOS PRISTATYMAS

Saulius Stanynas

2015 10 21

PRINCIPAS „IŠ APAČIOS Į VIRŠŲ“

- ▶ Esmė - aktyvus vietos veikėjų bendradarbiavimas ir įsitraukimas į vietovės vystymosi valdymo procesus.
- ▶ LEADER (BIVP) įgyvendinimo pagrindas vietos gyventojų poreikiai ir galimybės.
- ▶ Reikalinga pasitikėti ir suteikti galimybę vietos organizacijoms ir gyventojams dalyvauti formuojant ir įgyvendinant vietos politiką (strategijas), inicijuoti permainas kaimo vietovėse ir aktyviai jas įgyvendinti.
- ▶ Principas „iš apačios į viršų“ skatina įtraukti į problemų nustatymo ir sprendimo procesus bendruomenės narius, galinčius pasiūlyti sprendimo būdus, pagrįstus vietos problemų bei išteklių suvokimo samprata.
- ▶ Šiuo principu paremta vietos plėtros strategija geriau atspindi realią kaimo situaciją, vietos gyventojų poreikius ir lūkesčius, nes dėl ribotų išteklių išskiriami vietos plėtros prioritetai, strategija tampa labiau priimtina ir suprantama gyventojams

Pajėgumų kūrimas yra viena esminių metodo „iš apačios į viršų“ sudėtinių dalių

Jį sudaro:

- ▶ vietos gyventojų informavimas, mokymas/konsultavimas(-is), dalyvavimas ir telkimas siekiant nustatyti vietovės stiprybes ir silpnybes (SSGG analizė);
- ▶ įvairių interesų grupių aktyvus dalyvavimas rengiant vietos plėtros strategiją;
- ▶ aiškių tinkamų veiksmų (projektų) atrankos vietos lygmeniu kriterijų nustatymas kuriant strategiją.

STRATEGIJOS RENGIMO PROCESAS

- ▶ GYVENTOJŲ APKLAUSA - 588 RESPONDENTAI
- ▶ VERSLO ATSTOVŲ APKLAUSA - 177 RESPONDENTAI
- ▶ JAUNIMO APKLAUSA - 85 RESPONDENTAI
- ▶ DISKUSIJOS SU FOKUSUOTOMIS GRUPĖMIS - BENDRUOMENĖS, VIETOS VALDŽIA, VERSLAS, JAUNIMAS, BIBLIOTEKA, URĖDIJA, SOCIALINĖS ĮSTAIGOS, NEĮGALIŲJŲ ORGANIZACIJŲ)
- ▶ VALDYBOS POSĖDŽIAI - 3 POSĖDŽIAI
- ▶ PRISTATYMAS VVG VISUOTINIAME NARIŲ SUSIRINKIME

Strategijos turinys

1.	VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija	
2.	VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	
3.	VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)	
4.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	
6.	VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su ESIF teminiais tikslais ir EŽŪFKP prioritetais bei tikslinėmis sritimis	
7.	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	
11.	VPS finansinis planas	
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	
13.	VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną ir valdymas	
IV DALIS. PRIEDAI		

ES Kaimo plėtros politikos prioritetai prie kurių įgyvendinimo turi prisidėti vietos plėtros strategijos 2014-2020 m.

Prioritetas	Tikslinės sritys
P6 Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse	6B, 6A, 6C
P1 Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse	1A, 1C
P2 Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą	2B
P3 Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje	3A
P4 Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas	4A
P5 Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose	5C

Nacionaliniu lygmeniu išskirti poreikiai, prie kurių tenkinimo turi prisidėti VVG /1

1. sudaryti galimybes NVO projektais skatinti verslumą ir užimtumą kaime ir užtikrinti vietos iniciatyvos tęstinumą;
2. sudaryti palankias sąlygas jaunimui įsikurti, kurti verslą ir skatinti užimtumą kaimo vietovėse;
3. mažinti skurdo riziką kaimo vietovėse, didinant užimtumo galimybes;
4. remti darbo vietų, ypač reikalaujančių kvalifikuotos darbo jėgos, išlaikymą ir kūrimą kaimo vietovėse, ypač ne žemės ūkyje;
5. remti viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, skatinti ekonominę, socialinę, kultūrinę veiklą sutvarkytuose pastatuose;
6. vykdyti mokymą, patirties sklaidą ir konsultavimą kaimo vietovėse;

Nacionaliniu lygmeniu išskirti poreikiai, prie kurių tenkinimo turi prisidėti VVG /2

7. skatinti vietinės maisto produktų rinkos vystymąsi, stiprinant ryšius tarp vartotojų ir gamintojų bei diegiant inovacijas;
8. skatinti biomasės, ypač atliekinės, panaudojimą energijos gamybai;
9. gerinti kaimo gyventojų gyvenimo kokybę remiant vietinių vandens tiekimo sistemų tvarkymą;
10. panaudoti rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas, kultūros paveldo objektus, didinti miškų rekreacinį potencialą;
11. suteikti plačiajuosčio interneto prieigą visoms šalies kaimo vietovėms ir išplėtoti viešųjų elektroninių paslaugų teikimą (LR ŽŪM įsakymas 2015 m. gegužės 4 d. Nr. 3D-343. „Dėl vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, atrankos taisyklių patvirtinimo“)

PRIORITETAI

EKONOMINĖS
VEIKLOS SKATINIMAS
KAIMO VIETOVĖSE

KAIMŲ ATNAUJINIMAS
IR PLĖTRA

KAIMO GYVENTOJŲ
BENDRUOMENIŠKUMO
PLĖTOJIMAS

PRIORITETAS EKONOMINĖS VEIKLOS SKATINIMAS KAIMO VIETOVĖSE

Priemonė: „Ūkio ir verslo
plėtra“

*veiklos sritis:
„Parama ne žemės
ūkio verslui pradėti“*

*veiklos sritis:
„Parama ne žemės
ūkio verslui plėtoti“*

Priemonė: „NVO socialinio verslo
kūrimas ir plėtra“

*veiklos sritis:
„Parama NVO
socialinio verslo
kūrimui ir vystymui“*

*veiklos sritis:
„Parama žemės ūkio
produktų
perdirbimui ir
realizavimui“*

PRIORITETAS

KAIMŲ ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA

Priemonė: „Parama viešosios infrastruktūros gerinimui“

Veiklos sritis:
„Viešosios infrastruktūros gerinimas“

Veiklos sritis:
„Kaimo viešųjų erdvių tvarkymas“

Priemonė:
„Rekreacinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra“

Veiklos sritis:
„Sporto infrastruktūros gerinimas“

Veiklos sritis:
„Turizmo infrastruktūros kūrimas ir gerinimas“

PRIORITETAS

KAIMO GYVENTOJŲ BENDRUOMENIŠKUMO PLĖTOJIMAS

Priemonė: „Ilgūdžių
įgijimas“

Veiklos sritis: „Kaimo
gyventojų švietimas“

Veiklos sritis: „Jaunimo
lyderystės ugdymas“

Priemonė: „Kultūros savitumo
išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“

Veiklos sritis: „Kaimų
paveldo išsaugojimas,
istorijos paieška ir
identiteto formavimas“

Veiklos sritis:
„Tradicinių amatų
skatinimas“

PRIORITETAS

KAIMO GYVENTOJŲ BENDRUOMENIŠKUMO PLĖTOJIMAS

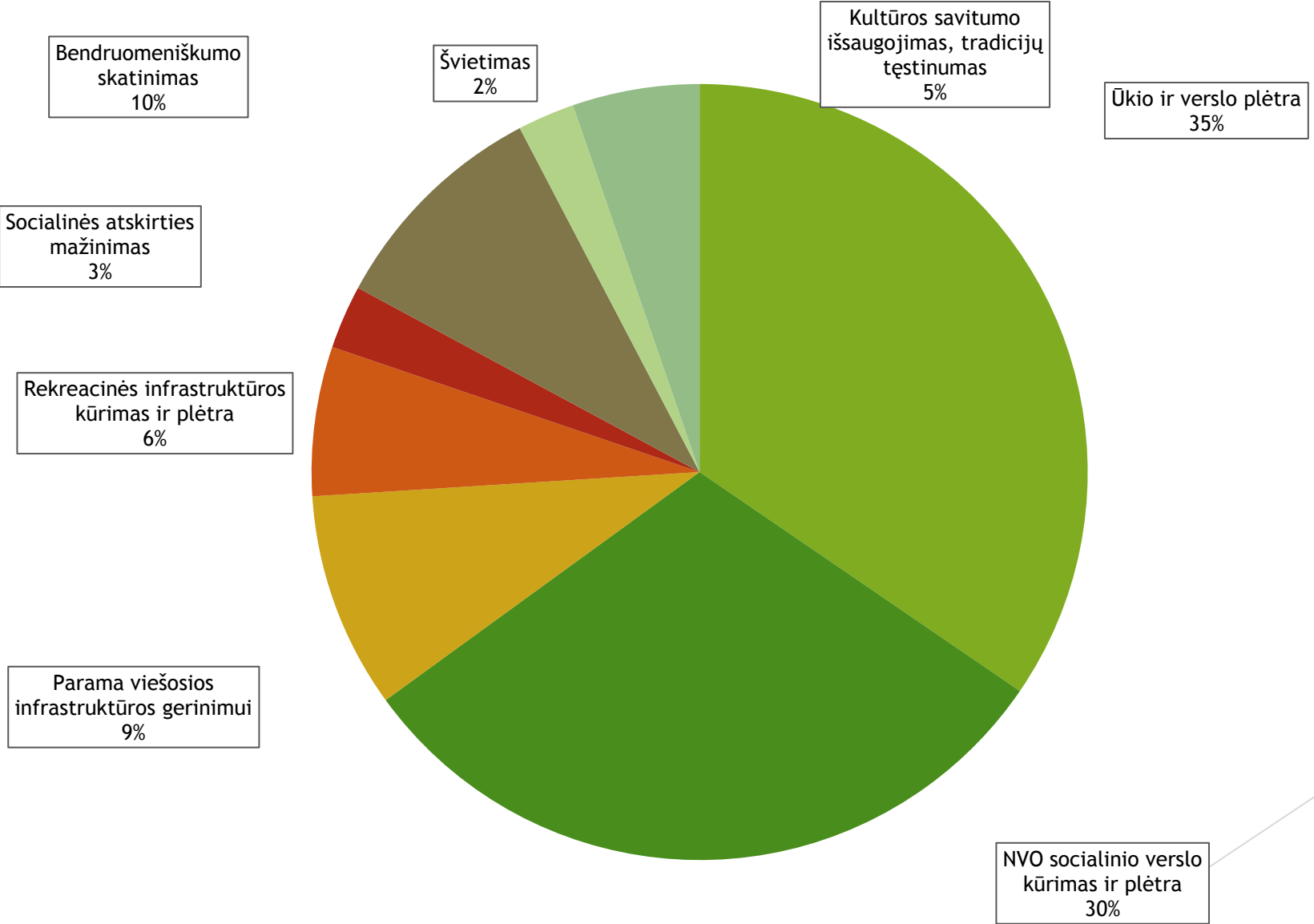
Priemonė: „Socialinės atskirties mažinimas“

Priemonė: „Bendruomeniškumo skatinimas“

Kaimo gyventojų
bendruomeniškumo
skatinimas

Jaunimo užimtumo
gerinimas

Sporto ir
sveikatingumo
aktyvinimas

PRIEMONĖ: Ūkio ir verslo plėtra

- ▶ 1 veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“
- ▶ Parama yra skiriama ne žemės ūkio naujam verslui kaimo vietovėse pradėti, skatinti verslo iniciatyvų kūrimąsi bei didinti gyventojų užimtumą.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ paslaugų / prekybos / gamybos verslo įkūrimas ir (ar) plėtra;
- ▶ amatų centrų su edukacinėmis programomis kūrimas;
- ▶ vaikų darželių, dienos, užimtumo centrų steigimas;
- ▶ nedidelių prekybos vietų įrengimas (turgeliai) ir pan.
- ▶
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Fizinis asmuo, registruotas Marijampolės VVG teritorijoje ne mažiau kaip 1 m. iki paraiškos pateikimo dienos.

PRIEMONĖ: Ūkio ir verslo plėtra

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai :**
- ▶ Mažesni naujos darbo vietos sukūrimo kaštai.
- ▶ Didesnis naujų darbo vietų skaičius.
- ▶ Vietos projektas prisidedantis prie socialinės atskirties kaime mažinimo.
- ▶ Vietos projektas įdarbinantis kaimo jaunimą ir / ar socialinę atskirtį patiriančias socialines grupes bei pavienius asmenis.
- ▶ Projektas numato kurti naujus produktus, teikti naujas paslaugas arba įgyvendinti naujus veiklos būdus Marijampolės VVG teritorijos sąlygomis.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie turizmo plėtros, Marijampolės savivaldybėje ir šalyje.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie ekologinės veiklos, aplinkos tausojimo Marijampolės VVG teritorijoje.

PRIEMONĖ: Ūkio ir verslo plėtra

- ▶ **2 veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“**
- ▶ Parama yra skiriama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti ir skatinti jo tolimesnę veiklą, įkuriant naujas darbo vietas ar jų dalį.
- ▶ Priemone remiama ne žemės ūkio verslų, savo veiklą vykdančių, kaimo vietovėse, ir jų veiklos krypčių plėtra.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Juridinis asmuo (labai maža arba maža įmonė, neužsiimanti žemės ūkio veikla), fizinis asmuo (besiverčiantys veikla pagal verslo liudijimą, pagal nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos pažymą ar įsteigęs individualią įmonę).
- ▶ Visi juridiniai ir fiziniai asmenys turi būti registruoti ir veikti Marijampolės VVG teritorijoje ne mažiau kaip 1 m. iki paraiškos pateikimo dienos.

PRIEMONĖ: Ūkio ir verslo plėtra

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai :**
- ▶ Mažesni naujos darbo vietos sukūrimo kaštai.
- ▶ Didesnis naujų darbo vietų skaičius.
- ▶ Vietos projektas prisidedantis prie socialinės atskirties kaime mažinimo.
- ▶ Vietos projektas įdarbinantis kaimo jaunimą ir / ar socialinę atskirtį patiriančias socialines grupes bei pavienius asmenis.
- ▶ Numato kurti naujus produktus, teikti naujas paslaugas arba įgyvendinti naujus veiklos būdus Marijampolės VVG teritorijos sąlygomis.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie turizmo plėtros, Marijampolės savivaldybėje ir šalyje.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie ekologinės veiklos, aplinkos tausojimo Marijampolės VVG teritorijoje.

PRIEMONĖ: Ūkio ir verslo plėtra

- ▶ **Veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“**
 - ▶ *Biudžetas: 232 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 29 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 8*
- ▶ **Veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“**
 - ▶ *Biudžetas: 290 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 36 250 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 8*

PARAMOS INTENSIVUMAS: 50 PROC.

PRIEMONĖ: NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra

- ▶ **1 veiklos sritis „Parama NVO socialinio verslo kūrimui ir vystymui“**
- ▶ Parama yra skiriama viešojo sektoriaus organizacijų verslumo kaime skatinimui. Veiklos sritimi siekiama nevyriausybinių organizacijų paskatinti pačioms tapti ekonomiškai savarankiškomis, įkuriant bendruomeninius socialinius verslus bei sukuriant naujas darbo vietas. Skatinama, kad tokių verslų generuojamos pajamos, būtų investuojamos į vietos socialinių problemų sprendimą, ir tokiu būdu ne tik sumažintų šių problemų kaimo vietovėse skaičių, bet ir pagyvintų vietos ekonomiką.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ **Produkcijos gamyba ir realizavimas.**
- ▶ **Įvairių paslaugų teikimas.**
- ▶ **Reikalingos materialinės techninės bazės sukūrimas ir (arba) stiprinimas.**
- ▶ **Gaminamos produkcijos, teikiamų paslaugų rinkodaros priemonių gamyba ir kūrimas.**
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ **Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.**

PRIEMONĖ: NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai:
- ▶
- ▶ Mažesnės vienos darbo vietos sukūrimo išlaidos.
- ▶ Projektas numato kurti naujus produktus, teikti naujas paslaugas arba įgyvendinti naujus veiklos būdus VVG teritorijos sąlygomis.
- ▶ Vietos projektas įdarbinantis kaimo jaunimą ir / ar socialinę atskirtį patiriančias socialines grupes bei pavienius asmenis.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie turizmo plėtros, Marijampolės savivaldybėje ir šalyje.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie ekologinės veiklos, aplinkos tausojimo Marijampolės VVG teritorijoje ir / ar šalyje.

PRIEMONĖ: NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra

- ▶ 2 veiklos sritis „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui ir realizavimui“
- ▶ Priemonės veiklos sritis skirta skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą ir žemės ūkio produktų perdirbimą ir realizavimą.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ žemės ūkio produktų perdirbimui reikalingų įrenginių įsigijimas,
- ▶ žinių apie naujus gamybos būdus įgijimas,
- ▶ prekybos vietų įrengimas (turgelis, kioskelis, ūkyje esančios prekybos vieta ir pan.),
- ▶ informacijos apie gaminamus ir paduodamus produktus sklaida (viešinimas spaudoje ar / ar internete, rinkodaros priemonių kūrimas ir gamyba) ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai :**
- ▶ Išlaidos vienos darbo vietos sukūrimui yra mažesnės nei numato projektų įgyvendinimo taisyklės.
- ▶ Vietos projektas įdarbinantis kaimo jaunimą ir / ar socialinę atskirtį patiriančias socialines grupes bei pavienius asmenis.
- ▶ Numato kurti naujus produktus, teikti naujas paslaugas arba įgyvendinti naujus veiklos būdus VVG teritorijos sąlygomis.
- ▶ Projektas įgyvendinamas kartu su partneriu.
- ▶ Vietos projektas prisideda prie ekologinės veiklos, aplinkos tausojimo Marijampolės VVG teritorijoje ir / ar šalyje.

PRIEMONĖ: NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra

- ▶ 1 veiklos sritis „Parama NVO socialinio verslo kūrimui ir vystymui“
 - ▶ *Biudžetas: 427 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 30 500 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 14*
- ▶ 2 veiklos sritis „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui ir realizavimui“
 - ▶ *Biudžetas: 33 217,34 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 16 608,67 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 2*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Parama viešosios infrastruktūros gerinimui

- ▶ **1 veiklos sritis „Viešosios infrastruktūros gerinimas“**
- ▶ Parama pagal šią veiklos sritį skiriama viešosios infrastruktūros gerinimui siekiant užtikrinti geresnes sąlygas gyventojų saugumui bei gyvenamosios teritorijos įvaizdžio patrauklumui didinti.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ privažiavimų prie viešųjų objektų įrengimas ar remontas,
- ▶ takų, šaligatvių, esančių prie viešųjų erdvių, įrengimas ar remontas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jos institucijos.

PRIEMONĖ: Parama viešosios infrastruktūros gerinimui

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Projekto metu viešoji infrastruktūra pritaikoma neįgaliųjų poreikiams.
- ▶ Projekto investicijos pagerina gyventojų saugumą.
- ▶ Į projekto įgyvendinimą įtraukiami vietos gyventojai prisidedantys savanorišku fiziniu darbu.

PRIEMONĖ: Parama viešosios infrastruktūros gerinimui

- ▶ 2 veiklos sritis „Kaimo viešųjų erdvių tvarkymas“
- ▶ Ši veiklos sritis skirta kaimų centrų, viešųjų erdvių patrauklumui, patogumui didinti, kaimų įvaizdžiui gerinti ir šių erdvių pritaikymui gyventojų poreikiams.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ kaimo centrų viešųjų erdvių įrengimas ir / ar tvarkymas įrengiant gėlynus, parkus, skverelius, takelius, apsaugines tvoreles, apšvietimo elementus, suoliukus, šiukšlines ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Parama viešosios infrastruktūros gerinimui

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai:**
- ▶ Projektas prisideda prie turizmo plėtros rajone, išnaudojant ir/ar pagerinant esamą viešąją infrastruktūrą, gamtinius, kultūrinius išteklius.
- ▶ Į projekto įgyvendinimą įtraukiami vietos gyventojai prisidedantys savanorišku fiziniu darbu.
- ▶ Projektas įgyvendinamas kartu su partneriu.

PRIEMONĖ: Parama viešosios infrastruktūros gerinimui

- ▶ 1 veiklos sritis „Viešosios infrastruktūros gerinimas“
 - ▶ *Biudžetas: 68 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 17 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 4*
- ▶ 2 veiklos sritis „Kaimo viešųjų erdvių tvarkymas“
 - ▶ *Biudžetas: 68 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 17 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 4*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Rekreatinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra

- ▶ **1 veiklos sritis „Sporto infrastruktūros gerinimas“**
- ▶ Ši veiklos sritis skirta palankių sąlygų sporto ir aktyvaus laisvalaikio leidimui, sveiko gyvenimo būdo propagavimui kaime, sudarymui.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ sporto aikštelių, aikštynų, bėgimo takelių įrengimas ar remontas,
- ▶ lauko treniruoklių, gimnastikai skirtų elementų, priemonių, įrenginių įrengimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Rekreatinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai :**
- ▶ Projekto metu sporto infrastruktūra pritaikoma neįgaliųjų poreikiams.
- ▶ Projektas skatina turizmo plėtrą rajone pasitelkiant esamus kultūrinius, istorinius, gamtinius išteklius.).
- ▶ Stiprina įvairių subjektų, sektorių, skirtingų VVG bendradarbiavimą.
- ▶ Į projekto įgyvendinimą įtraukiami vietos gyventojai prisidedantys savanorišku fiziniu darbu.
- ▶ Projektas įgyvendinamas kartu su partneriu.

PRIEMONĖ: Rekreatinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra

- ▶ 2 veiklos sritis „Turizmo infrastruktūros kūrimas ir gerinimas“
- ▶ Priemonė skirta turizmo infrastruktūros kūrimui, plėtojimui ir gerinimui Marijampolės VVG teritorijoje. Veiklos sritimi siekiama skatinti viešųjų erdvių ir turimų istorinio, kultūrinio paveldo objektų pritaikymą turizmo poreikiams.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ vandens telkinių pakrančių sutvarkymas;
- ▶ stovyklaviečių, poilsio vietų įrengimas įskaitant informacijos, higienos ir kitų statinių ar įrenginių statybą, rekonstravimą ir remontą;
- ▶ pramogų aktyvaus poilsio mėgėjams įrengimas;
- ▶ istorinio, kultūrinio paveldo objektų tvarkymas, pritaikymas;
- ▶ informacinių ženklų ar nuorodų įrengimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Rekreacinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Projekto metu infrastruktūra pritaikoma neįgaliųjų poreikiams.
- ▶ Rinkodaros priemonių, skirtų turizmo objektų ir / ar paslaugų viešinimui, skaičius didesnis nei viena priemonė.
- ▶ Padeda atrasti naujų būdų sutelkti ir naudoti turimus Marijampolės VVG teritorijos išteklius bei turta.

PRIEMONĒ: Rekreatīvās infrastruktūras kūrīmas ir plētra

- ▶ 1 veiklos sritis „Sporto infrastruktūras gerinīmas“
 - ▶ *Biudžetas: 54 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 9 000 Eur*
 - ▶ *Projektu skaičius: 6*
- ▶ 2 veiklos sritis „Turizma infrastruktūras kūrīmas ir gerinīmas“
 - ▶ *Biudžetas: 40 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 20 000 Eur*
 - ▶ *Projektu skaičius: 2*

PARAMOS INTENSIVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Socialinės atskirties mažinimas

- ▶ Ši priemonė yra skirta skatinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių integraciją į pilietinę visuomenę bei tokiu būdu mažinti socialinę atskirtį tarp kaimo gyventojų.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ Socialinių paslaugų kūrimas ir plėtojimas.
- ▶ Socialinių paslaugų teikimas socialiai pažeidžiamoms grupėms (vaikų, neįgalių asmenų, senelių priežiūra ir pan.).
- ▶ Socialiai pažeidžiamų grupių įtraukimas į bendruomenės ar kitos NVO veiklą.
- ▶ Edukacinių programų, skirtų socialiai pažeidžiamoms grupėms, kūrimas ir įgyvendinimas (ilgalaikių bedarbių, socialinės rizikos šeimų ūkininkavimo bei socialinių įgūdžių ugdymas ir pan.).
- ▶ Bendravimo su socialiai pažeidžiamomis grupėmis skatinimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai :**
- ▶ Kaimo vietovėje registruoti ir joje veikiantys viešieji juridiniai asmenys: nevyriausybinės organizacijos, bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios biudžetinės institucijos bei viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: Socialinės atskirties mažinimas

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai:**
- ▶ Vietos projekto įgyvendinimo metu įkuriama darbo vieta.
- ▶ Projekto pareiškėjas - NVO.
- ▶ Projektas įgyvendinamas kartu su partneriu, kuris yra NVO.
- ▶ Stiprina įvairių subjektų, sektorių, skirtingų VVG bendradarbiavimą.
- ▶ Skatina bendradarbiavimą su Marijampolės savivaldybės institucijomis, galinčiomis prisidėti prie socialinės atskirties mažinimo.
- ▶ Įgyvendinamos vietos projekto veiklos apima kelias socialiai pažeidžiamas grupes.
- ▶ Socialiai pažeidžiamų grupių atstovų įtraukimas į projekto įgyvendinimą.
- ▶ Prie projekto įgyvendinimo savanorišku fiziniu darbu prisidedančių žmonių skaičius.

PRIEMONĖ: Socialinės atskirties mažinimas

- ▶ *Biudžetas: 40 000 Eur*
- ▶ *Max parama vienam projektui: 10 000 Eur*
- ▶ *Projektų skaičius: 4*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ **1 veiklos sritis „Kaimo gyventojų bendruomeniškumo skatinimas“**
- ▶ Veiklos sritimi siekiama sustiprinti kaimo bendruomenes ir kitas nevyriausybinės organizacijas, plėtoti jų veiklą, skatinti gyventojų socialinę, kultūrinę ir pilietinę saviraišką bei ugdyti savo krašto ir šalies tradicijų puoselėjimą.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ įvairių švenčių, koncertų, edukacinių, pažintinių renginių, sporto renginių organizavimas,
- ▶ dalyvavimas meniniuose konkursuose (dainų, šokių, muzikavimo),
- ▶ spektaklių statymas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Projekto pareiškėjas - NVO.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių, taip pat jaunimo atstovai.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Vietos projektas vykdomas kartu su kita kaimo bendruomene ar kita nevyriausybine organizacija.
- ▶ Gali paskatinti socialines inovacijas, kurias vėliau galima išplėtoti ir taikyti platesniu mastu vykdant mainus, bendradarbiaujant ir pasitelkiant bendradarbiavimo tinklų veiklą.
- ▶ Projekto veiklos yra prieinamos asmenims, turintiems įvairių išsipareigojimų, pvz. šeimos, darbo ir pan.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ **2 veiklos sritis „Jaunimo užimtumo gerinimas“**
- ▶ Veiklos sritimi siekiama kuo daugiau kaimo jaunimo įtraukti į visuomeninę, savanorišką veiklą bei skatinti juos pačius imtis iniciatyvos ir prisidėti prie savo gyvenamosios aplinkos gerinimo. Veiklus ir pilietiskas jaunimas gali aktyviai prisidėti prie kaimo įvaizdžio gerinimo ir jo, kaip gyvenamosios vietos, patrauklumo didinimo, siekiant sumažinti vidinę ir tarptautinę kaimo gyventojų emigraciją
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ jaunimo aktyvumą skatinančių stovyklų, seminarų, gerosios patirties išvykų organizavimas;
- ▶ sporto ir kitų aktyvaus poilsio renginių (varžybų), švenčių, kultūrinių renginių organizavimas;
- ▶ savanoriškos veiklos skatinimas ir populiarinimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai :**
- ▶ Į vietos projekto įgyvendinimo administravimą įtraukiami jauni asmenys iki 29 m.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Vietos projektas vykdomas kartu su kita kaimo bendruomene ar kita nevyriausybine organizacija.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ **3 veiklos sritis „Sporto ir sveikatingumo aktyvinimas”**
- ▶ Veiklos sritimi siekiama skatinti gyventojų sportinį aktyvumą ir sveiką gyvenimo būdą.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ sveikatingumo programų sudarymas,
- ▶ paskaitų (užsiėmimų) skatinančių sveiką gyvenimo būdą organizavimas,
- ▶ sportinių užsiėmimų organizavimas ir jiems reikalingos įrangos užsiėmimas įsigijimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ **Vietos projektų atrankos kriterijai:**
- ▶ Vietos projekto veiklos yra pritaikytos įvairioms amžiaus grupėms.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Stiprina įvairių subjektų, sektorių, skirtingų VVG bendradarbiavimą.
- ▶ Gali paskatinti socialines inovacijas, kurias vėliau galima išplėtoti ir taikyti platesniu mastu vykdant mainus, bendradarbiaujant ir pasitelkiant bendradarbiavimo tinklų veiklą.
- ▶ Prevencinės informacijos apie žalingų įpročių žalą sklaida.

PRIEMONĖ: Bendruomeniškumo skatinimas

- ▶ 1 veiklos sritis „Kaimo gyventojų bendruomeniškumo skatinimas“
 - ▶ *Biudžetas: 80 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 8 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 10*
- ▶ 2 veiklos sritis „Jaunimo užimtumo gerinimas“
 - ▶ *Biudžetas: 36 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 9 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 4*
- ▶ 3 veiklos sritis „Sporto ir sveikatingumo aktyvinimas“
 - ▶ *Biudžetas: 27 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 9 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 3*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Švietimas

- ▶ **1 veiklos sritis „Kaimo gyventojų švietimas”**
- ▶ Veiklos sritimi siekiama šviesti kaimo gyventojus ir suteikti jiems reikalingas žinias ir įgūdžius, kurie praplėstų jų akiratį, suteiktų naujų galimybių ir pagerintų jų kasdienio gyvenimo kokybę.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ Įvairių teorinių ir praktinių edukacinių užsiėmimų organizavimas:
- ▶ seminarai (finansinių instrumentų naudojimo, verslumo, ekonominės veiklos skatinimo, saugaus interneto naudojimo, atsakingos tėvystės įgūdžių gerinimui, saugios kaimynystės aktyvinimui, aplinkos tvarkymo žinių įgijimui ir stiprinimui ir pan.);
- ▶ kūrybinių dirbtuvių, išvažiuojamųjų renginių, gerosios patirties išvykų ir pan. organizavimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: Švietimas

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Vietos projekto veiklos yra pritaikytos įvairaus amžiaus grupėms.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių.
- ▶ Stiprina įvairių subjektų, sektorių, skirtingų VVG bendradarbiavimą.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Projekto veiklos yra prieinamos asmenims, turintiems įvairių įsipareigojimų, pvz. šeimos, darbo ir pan.

PRIEMONĖ: Švietimas

- ▶ **2 veiklos sritis „Jaunimo lyderystės ugdymas“**
- ▶ Skatinti jaunimo lyderystės ugdymą ir paskatinti jų kūrybiškumą bei konkurencingumą ruošiant juos aktyviam ir prasmingam dalyvavimui visuomenės gyvenime.

- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ mokymų ir kitų edukacinių renginių, stovyklų, gerosios patirties sklaidos organizavimą;
- ▶ kitų, jaunimui patrauklių, švietėjiško pobūdžio bendravimo formų organizavimas ir pan.

- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: Švietimas

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Į vietos projekto įgyvendinimo administravimą įtraukiami jauni asmenys iki 29 m.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Vietos projektas vykdomas kartu su kita kaimo bendruomene ar kita nevyriausybine organizacija.

PRIEMONĖ: Švietimas

- ▶ **1 veiklos sritis „Kaimo gyventojų švietimas”**
 - ▶ *Biudžetas: 25 886,26 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 25 886,26 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 1*
- ▶ **2 veiklos sritis „Jaunimo lyderystės ugdymas“**
 - ▶ *Biudžetas: 10 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 10 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 1*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

PRIEMONĖ: Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas

- ▶ 1 veiklos sritis „Kaimų paveldo išsaugojimas, istorijos paieška ir identiteto formavimas“
- ▶ Veiklos sritimi siekiama skatinti kaimo gyventojų domėjimąsi krašto materialiuoju ir nematerialiuoju kultūros ir istorijos paveldu, saugoti savo krašto istoriją, jos paminklus, įvairiomis priemonėmis garsinti savo kraštą ir panaudoti savo krašto istorijos ir kultūros išteklius turistų pritraukimui.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ įvairių renginių, susijusių su kaimų istorinio ir kultūrinio paveldo išsaugojimu organizavimas,
- ▶ su istorijos paieška ir identiteto formavimu susijusios veiklos,
- ▶ edukaciniai užsiėmimai,
- ▶ paminklų kūrimas ir restauravimas,
- ▶ spektaklių, filmų, internetinių svetainių kūrimas, knygų leidyba,
- ▶ įvairių nuorodų (ženklų) į lankytinas vietas gamyba, marketingo priemonių gamyba,
- ▶ gido paslaugų teikimas ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos, Marijampolės savivaldybė ir jai pavaldžios institucijos.

PRIEMONĖ: Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai :
- ▶ Į vietos projekto įgyvendinimo administravimą įtraukiami jauni asmenys iki 29 m.
- ▶ Į vietos projekto veiklas yra įtraukiami asmenys iš socialiai pažeidžiamų grupių.
- ▶ Vietos projektas, kurio rezultatais naudosis didesnis kaimo gyventojų skaičius.
- ▶ Vietos projektas vykdomas kartu su kita kaimo bendruomene ar kita nevyriausybine organizacija.
- ▶ Padeda atrasti naujų būdų sutelkti ir naudoti turimus Marijampolės VVG teritorijos išteklius bei turta.

PRIEMONĖ: Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas

- ▶ **2 veiklos sritis „Tradicionių amatų skatinimas“**
- ▶ Veiklos sritimi siekiama skatinti tradicinių amatų išsaugojimą, puoselėjimą, savo pagamintos produkcijos realizavimą bei kultūrinio turizmo populiarinimą VVG teritorijoje ir visoje Lietuvoje.
- ▶ **Remiamos veiklos:**
- ▶ teorinių ir praktinių edukacinių programų, apie tradicinius amatus, jų svarbą ir būtinybę juos išsaugoti, parengimas ir vykdymas,
- ▶ reikalingos įrangos / priemonių edukacinių programų vykdymui įsigijimą ir pan.
- ▶ **Tinkami paramos gavėjai:**
- ▶ Viešieji juridiniai asmenys: NVO (bendruomeninės organizacijos, jaunimo organizacijos), viešosios įstaigos.

PRIEMONĖ: Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas

- ▶ Vietos projektų atrankos kriterijai:
- ▶ Tradiciniai amatai, į kuriuos investuojama projekto metu, turi būti įtraukti į Tradicinių amatų klasifikacijoje pateiktų amatų sąvadą, patvirtintą LR teisės aktais.
- ▶ Į vietos projekto įgyvendinimo administravimą įtraukiami jauni asmenys iki 29 m.
- ▶ Vietos projektas vykdomas kartu su kita kaimo bendruomene ar kita nevyriausybine organizacija.
- ▶ Padeda atrasti naujų būdų sutelkti ir naudoti turimus Marijampolės VVG teritorijos išteklius bei turta.

PRIEMONĖ: Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas

- ▶ 1 veiklos sritis „Kaimų paveldo išsaugojimas, istorijos paieška ir identiteto formavimas“
 - ▶ *Biudžetas: 40 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 10 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 4*
- ▶ 2 veiklos sritis „Tradicinių amatų skatinimas“
 - ▶ *Biudžetas: 40 000 Eur*
 - ▶ *Max parama vienam projektui: 10 000 Eur*
 - ▶ *Projektų skaičius: 4*

PARAMOS INTENSYVUMAS: 80 PROC.

FINANSINIS PLANAS

- ▶ VIETOS PROJEKTAMS ĮGYVENDINTI: 1 511 103,60 EUR.
- ▶ ADMINISTRAVIMO IŠLAIDOS: 377 775,90 EUR.
 - ▶ VVG veiklos išlaidos: 283 331, 92 EUR.
 - ▶ VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos: 94 443,98 EUR.

RODIKLIAI

- ▶ PAREMTŲ PROJEKTŲ SKAIČIUS: 79
- ▶ SUKURTŲ DARBO VIETŲ SKAIČIUS: 33

Šiandienos organizacijos

- ▶ Šiandien yra dviejų tipų organizacijos: greitos ir mirę (Funky Business)

ORGANIZACIJŲ TIPAI (pagal Lee Jacoccas)

- Organizacijos, kurios stebisi, kai kas nors vyksta... ir žūsta žiūrėdamos į tai kas įvyko.
- Organizacijos, kurios stebi, kai kas nors vyksta.
- Organizacijos, kurios priverčia, kad kas nors vyktų...t.y pačios iššaukia įvykius

Pabaigai...

- ▶ *Laukiami pokyčiai nenutrūkstamai vyks ir strategija bus įgyvendinama tik tuomet, kai tai taps “būdu, kuriuo mes veikiame”, kai tai įaugs į komandos arba visos organizacijos “kraują”.*